

РОЛЬ ОБЛІКУ ВПЛИВУ ОСОБЛИВОСТЕЙ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ НА БЕЗПЕКУ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА

Ігнатенко С. А., Зубков В. О., Кайда С. В.
Донецький національний технічний університет

Якщо подивитись на проблему безпеки людини у сфері виробництва, то можна побачити, що на неї впливають багато чинників: рівень професійної підготовки і кваліфікації, стан здоров'я, вік, знання правил техніки безпеки і їх дотримання, організація робочого процесу на підприємстві, володіння навиками самоорганізації, планування і контролю своєї діяльності, мотиви вибору професії і, нарешті, індивідуальні психологічні особливості робітників, зокрема, тип нервової системи.

Дуже часто виникає питання: чому одні працівники рідше стають джерелом небезпеки і рідше зазнають небезпеки, а інші частіше, таким чином піддаючи небезпеці себе і оточуючих їх людей?

Такі відмінності можна спостерігати за одних і тих же зовнішніх умов робочої діяльності. При поясненні цього феномена психологи апелюють до таких індивідуально-психологічних особливостей робітників як рівень інтелекту (здатність засвоювати професійні знання, уміння, навички і успішно застосовувати їх для вирішення задач); схильність до ризику; професійна мотивація; адекватна оцінка своїх умінь і майстерності та ін. Але ні кожна з цих якостей окремо, ні навіть їх поєднання не достатні для того, щоб гарантувати формування установки робітника на повсякденну, наполегливу працю

і відповідальне відношення до неї.

Розглянемо більш докладно вплив типу нервової системи на безпеку робочого процесу працівників. Властивості нервової системи і темпераменту практично незмінюються за життя, проте людина з будь-яким темпераментом здібна працювати безпечно, дотримуючись для цього певних вимог. Для людей з різним типом темпераменту одні умови є сприятливішими для безпечної праці, а інші — несприятливими. Безпечна праця більш характерна для людей з сильною і рухомою нервовою системою. Іншим необхідно виробляти компенсаторні прийоми, щоб пристосуватися до вимог діяльності.

Працівники із слабкою і інертною нервовою системою можуть зустрітися з наступними труднощами: видача одночасно завдань, різноманітних за змістом і способами рішення; тривала напружена робота; відповідальна, вимагаюча нервово-психічної або емоційної напруги робота, особливо при дефіциті часу; робота в умовах, коли керівник дає завдання, яке потребує термінового виконання, або ставить питання, яке потребує термінової відповіді; робота в ситуації, що вимагає розподілу уваги або його перемикання з одного виду роботи на інший; робота в галасливій, неспокійній обстановці; робота під керівництвом запальної, нестриманої людини і т. п.

Для ослаблення негативних ефектів такого роду, керівнику можна було б порекомендувати наступні прийоми: не ставити робітника в ситуацію різкого обмеження часу, а виділяти досить часу на обміркування і виконання; розбивати, якщо це можливо, складну і велику за об'ємом роботу на окремі блоки і вводити їх поступово, помірявши виконання попередніх; частіше заохочувати і підбадьорювати

робітника для зняття напруги і підвищення його упевненості в своїх силах; у м'якій формі давати негативні оцінки у разі неправильного виконання; по можливості не відволікати увагу працівника на іншу роботу до завершення вже початої.

Підводячи висновок, можна сказати, що майже кожен робітник може працювати плідно і безпечно. Але для цього важливо, щоб, по-перше, людина осмислено підходила до вибору професії, враховуючи особливості своєї нервової системи, а, по-друге, щоб керівник диференційовано підходив до роботи з підлеглими.

Література

1. Актуальные проблемы психологии труда: Тр. по психологии / Тартуск. гос. ун-т. Вып. 529 / Ред. Котик М. — Тарту: Б. и., 1980.
2. Балинт И., Мурани М. Психология безопасности труда. — М.: Профиздат, 1968.
3. Дмитриева М. А. Психология труда и инженерная психология: Учеб. Пособие / М. А. Дмитриева, А. А. Крылов, А. И. Нафтульев; общ. ред. А. А. Крылов. — Л.: ЛГУ, 1979.
4. Котик М. А. Психология и безопасность. Талинн: Валгус, 1989.
5. Левитов Н. Д. Психология труда. — М.: Учпедгиз, 1963.
6. Леонова А. Б. Психология труда и организационная психология: современное состояние и перспективы развития: Хрестоматия / А. Б. Леонова, О. Н. Чернышева. — М.: Радикс, 1995.
7. 7. Психология труда / Пер. со словац. Г. В. Матвеевой; общ. ред.
8. К. К. Платонова. — М.: Профиздат, 1979.